

IRKLARIN DOĞUŞU

Dr. SENİHA TUNAKAN

Antropoloji Doçenti

Yazımızın konusu ırkların doğuşunu veraset biolojisi yolu ile izaha çalışmaktır. Yalnız burada bahis konusu olan mesele bu gün mevcut olan ırkların *doğuş tarihleri* değil bilâkis geniş mânada *ırk teşekkülü* meselesidir. Bu hususta birçok bilginlerin ortaya koydukları muhtelif görüşler vardır. Fakat biz burada yalnız Prof. Fischer'in ırkların teşekkülünü biolojik âmillerle izah eden görüşünü inceleyeceğiz.

Biliriz ki insanlık bir tür (nevi) olması dolayısıyla tam bir *birlik* teşkil etmektedir. Ve bu itibarla da hayvanlardan temamiyle ayrıdır. Ayrı ayrı ırklara mensup bütün insanlar birçok benzeyişler ve birlikler göstermektedirler. Bunda hiç şüphemiz yoktur. Fakat insanlar bütün bu türüne mahsus olan benzeyiş ve birliklere rağmen aralarında yine farklıdır. Ve birbirlerine kısmen yakın, kısmen çok uzak bulunan bir takım ırklara ayrılmışlardır. İşte burada mesele, bu neden ileri geliyor, ve bu ayrılık nasıl husule geldi, bunu aramaktır.

Bu meselenin halli için önümüzde iki yol vardır: bunlardan birincisi *ırk tarihidir*. Burada bir ırkın tarihine ait vesikalarımız geçmiş zamanlara ait kemik bakıyeleridir. İkincisi *Veraset araştırmalarıdır*. Veraset kanunları, genlerde husule gelen değişmeler yani Mutation'lar, veraset yolu ile geçmeler, tesalüpler, intibak ve ayıklanma (ıstıfa) üzerindeki bilgilerimiz ırkların ve ırk farklarının nasıl doğduğunu ortaya koymamıza yardım eder. Biliyoruz ki ırk demek muayyen irsi karakterleri taşıyan insan toplulukları demektir. Her bir grupta öyle vasıflar bulunur ki bu vasıflar yalnız olarak bir grubu diğer gruptan tefrik etmeğe kâfi gelirler. Şu halde ırkların teşekkülü demek bu vasıfların teşekkülü demektir. Būnlar bir iki vasfa inhisar etmezler. Meselâ boy, kafanın genişliği ve uzunluğu veya renk farklarından ibaret değildirler. Bunlar bilâkis anatomik, fizyolojik, normal veya patolojik ve nihayet ruhi vasıflardır ki bir grubu kesin olarak diğerinden tefrike yararlar. Nihayet ırklar veraset faktörlerini Homozygot olarak taşıyan insan gruplarıdır ki bu faktörler diğer bir grupta mevcut değildir. Böylece ırkın tarifini yaptıktan sonra asıl meselemize dönebiliriz. İnsan ırklarının doğuşu başlangıçta insanın doğuşu ve oluşu ile ilgilidir. Biliyoruz ki bütün organlaşmasıyla insan maymunlarla birlikte Primat grubuna girer. Fakat bunlar arasında Antropoit'lerle Homonit'ler¹, diğer Primat familyaları arasında hususî bir grup teşkil ederler. Bu günkü fosil buluntuların bize

¹ Nesilleri sönmüş insan şekilleri ile bugünkü insanlar.

gösterdiği gibi üçüncü zamanın sonlarına doğru insana benzeyen maymunlar çok gelişmişlerdi. O zamanlar bunlar Çin'den bütün Asya üzerinden Avrupa'ya kadar, Hindistandan doğu Afrika üzerinden Kap'a kadar yayılmışlardı; ve bu yayılma Othenio Abel'e göre Orta Asyadan oluyordu. İşte Üçüncü zaman Antropoit'lerinin bu gelişmiş şekillerinde insanın maymuna benzeyen atası aranabilir. O zamanlar geniş bir surette yayılmış olan bu guruptan bu gün yalnız jibon, orang, goril, şempanze ve insan, tekâmül ederek zamanımıza kadar gelmiştir. Bu gün bir taraftan mukayeseli anatomi ve tekâmül tarihi diğer taraftan fosil buluntular insanın doğuş ve oluş tarihini bütün diğer memelilerin doğuş tarihlerinden daha kesin olarak ortaya koymaktadır. Bu hususta Schwalbe'nin, Weinert'in, O. Abel'in eserlerini gösterebiliriz.

Antropomorf'larla insanlar arasındaki son basamağı Java adamı ile (*Pithecanthropus erectus*) Çin adamının (*Sinanthropus*) teşkil ettiğini biliyoruz. Acaba morfoloji bakımından sıkı bir surette birbirine ait gibi görünen bu iki fosil buluntu bizim hakikî ata çizgimiz üzerinde midir? Bu, henüz kesin değildir; fakat kuvvetle mümkündür.

Irkların doğuşu probleminin aydınlanmasında ehemmiyetli olan bir mesele de Sinantrop'un bulunduğu yerde Sinantrop'a ait taş aletlerle beraber bu adamın ateşe de sahip olduğunu gösteren delillerdir. İşte maymundan insan olarak tekâmül etmiş olan bu varlığa biz ilk defa olarak *insan* adını veriyoruz. Bu insan ateşe sahipti. Henüz yakmasını bilmiyordu; fakat bunu muhafaza ediyordu. Muhtelif işlerde kullanılmak üzere birçok âletler yapmıştı. O halde bu insan bu günkü insan mânasında düşünebiliyordu ve şüphesiz konuşabiliyordu da.

Bu varlığın ne gibi veraset faktörleri taşıdığı hakkında bir fikrimiz yoktur. Bununla beraber şunu söyleyebiliriz ki bu günkü insanlar antropomorf maymunlarla müşterek birçok vasıflar göstermekte yani aynı genlere sahip bulunmaktadırlar. İnsanlardaki bütün vasıfları veya genleri ikiye ayırabiliriz: birinci gurup vasıflar belki de insanlarda mevcut vasıfların pek çoğu antropomorf maymunlarla müşterek olanlardır. Bunlar Antropomorf'larla insan arasındaki anatomik ve fizyolojik birliği ortaya koyan vasıflardır. Meselâ retinanın yapısı, sperm, muayyen beyin kısımları, kan gurupları ve diğer serolojik birlikler gibi. İkinci gurub vasıflar bütün insan ırklarında istisnasız bir şekilde mevcut olan vasıflardır. Bunlar maymunlarda tamamiyle başkadır. Burada bahis konusu olan karakterler yaşamak için lâzım olanlardan ziyade karakteristik olan teşekküllerdir. Bunlara misâl olarak saçların alında, şakaklarda, kulak arkasında ve nihayet ensede yaptığı sınırı söyleyebiliriz. Bütün ırklarda saçların kulak arkasında yaptığı sınır karakteristiktir. Sonra el ayasında ve ayak tabanında görülen papil çizgileri, ayakta parmakların takip ettiği sıra, beyin yapısındaki bir çok kısımlar, kan seromunun yapısı... vs. gibi vasıflar bütün ırklarda müşterektir. Bu bize gösteriyor ki bu teşekküllerin bağlı olduğu genler insa-

nın filojenetik tekâmülünde yalnız bir defa olarak ve bir kökten çıkmıştır. Şüphesiz maymunlarda bulunmayan fakat insanlarda istisnasız bir şekilde mevcut olan bu genlerin birbirleriyle ilgili olmadan teşekkül etmiş olması asla hatıra gelemez. Şu halde Sinantrop devrinde insanlık temamiyle bir birlik gösreriyordu. Irklar burada henüz teşekkül etmemişti.

Bundan sonraki basamak elimizde bu gün yalnız alt çenesi bulunan *Heidelberg adamı* basamağıdır. Bunun veraset faktörleri hakkında bildiklerimiz yalnız alt çenesine inhisar etmektedir.

Riss buzul devri sıralarında ve son buzul arası devrinde *Homo primigenius* dediğimiz *Neandertal adamını* görüyoruz. Bunun irsi vasıfları üzerinde bildiklerimiz bu fosili dilüvial sonu ve şimdiki insan ırklarından ayıran karakteristik kafa tası yapısı ve etraf kemiklerinin morfolojisidir. Bu şekil, Prof. Fischer'e göre, Asya'dan batı Avrupa'ya ve Belçika'dan Afrika'nın cenubuna kadar yayılmış bulunuyordu. Yani bu devirde insan dünya üzerinde hiç bir hayvanın gösteremediği bir yayılma yapmıştı. Elimizdeki iskelet bakıyelerine göre bu şeklin hiç olmazsa Önasyadan Belçikaya kadar ve Elberfeld civarındaki (Almanya'da) Neandertal'den İspanya ve Romay'a kadar aynı birliği gösterdiği söylenebilir. Burada henüz ırk deye ayırd edebileceğimiz bir şekil meydana gelmemiştir.

Fakat son buzul arası devrinden ve son buzul devrinden sonraki yeni Paleolitik'te bu günkü *Homo sapiens* türüne giren yeni bir şekil görüyoruz. Bu yeni şekil de *primigenius* şekli gibi bütün eski dünya üzerinde yayılmış bulunuyordu ve şüphesiz ırklara da ayrılmıştı. Bu ırkların hepsi veyahut bazıları Neandertal adamından yani henüz farklılaşmamış olan ve bir birlik gösteren bu şekilden mi doğdu? Bunu ne isbat etmek ne de reddetmek mümkündür. Yalnız burada muhakkak olan bir şey varsa o da son buzul arası devrinde ve bunu takip eden son buzul devrinde artık ırkların teşekkül etmiş olmasıdır. Yeni Paleolitik'te bir taraftan bu günkü Avrupa ırklarının filojenetik bakımdan bağlı olduğu Aurignac ırkını, Brunn ırkını, Cromagnon ırkını, Brakisefal ırkı, diğer taraftan da Negrid'lerin bağlandığı Grimaldi ırkını buluyoruz. Mogolların ve diğer ırkların atalarını bilmiyoruz. Avustralyalılar için böyle bir mahreç ırk olarak Wadjak (Java) ve Talgai (Avustralya) fosillerini gösterebiliriz.

Sinanthrop-Pithecanthrop devrinde insanı ateşe ve taş aletlere sahip olarak görmüştük. Bu ilkel insanlık dar bir kıta sahasında sınırlanmış ve sayı itibarile de gayet az olarak ancak bu gün gorilin kuzey Afrika'da bulunduğu miktarda mevcuttu. Bunu takip eden Neandertal devrinde insan henüz farklılaşmamış bir halde tam bir birlik göstermektedir. Fakat bir kıtadan bir kıtaya geçmiş, sahip olduğu kültür de tekâmül etmiştir. İşte bu basamaktan itibaren ırkların ayrılışını ve ırk teşekkülünün ileri gittiğini kabul edebiliriz.

İrkin tarifine göre ırkların teşekkülü ırk vasıflarının teşekkülü demek olunca bu ırk ayrılışını şöyle izah edebiliriz: Grupları ayırt etmeğe yarayan bu vasıflar Mutation'larla yani genlerde husule gelen değişmelerle meydana gelmiştir. Burada evvelâ yalnız memeli hayvanları alırsak serbest yaşayan yani henüz ehlileşmemiş olan hayvanlarda bir defa böyle mütasyonlar olmuştur. Biz bunu bu hayvanların dış vasıflarında görülen yeniliklerle tanıyoruz. Vahşi bir hayat süren hayvanlar hakkındaki bilgimiz ve genetik tecrübelerinde varılan netice şunu göstermiştir ki muayyen genler diğerlerine nazaran daha ziyade mütasyona uğramak kabiliyetindedir. Meselâ renk faktörü gibi. Bu, memelilerde tüylerin rengini veren bir faktördür. Bu gende husule gelen bir değişme yani mütasyon rengin kaybolmasını ve dolayısıyla Albinismus'u mucip olabilir. Bütün memelilerde saçların rengini veren faktörün kısmen aynı tabiatte olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple bu mütasyon hemen hepsinde aynı tarzda vukua gelmiştir (bir çok memelilerde ve kuşlarda). Diğer bir mütasyon Melanismus'u bir diğeri Rutilismus'u doğurur. Bunun ikisi de bir çok memelilerde görülür, Meselâ siyah sincap, siyah panter, siyah ehli hayvanlar, kırmızı kedi, kırmızı adavşanı, kırmızı at ... v. s. gibi. Bir başka mütasyon saçların kıvrıkcık olmasını temin eder. Meselâ Ankara keçisi, Ankara kedisi, kobay, adavşanı, pudel köpeği... gibi. Bütün bu genler memelilerde umumiyet itibarile aynı tarzda ve nisbeten de kolaylıkla mütasyona uğrarlar (Prof. Fischer'e göre renk faktörüne nazaran daha güç). Şu halde kolaylıkla veyahut güçlükle mütasyona uğrayan genler vardır. Biz bunlara *labil* ve *stabil* genler diyoruz. Şüphesiz ki bu hal insan genleri için de aynıdır.

Mütasyonun sebeplerini - sunî olarak meselâ röntgen şuaile yapılan mütasyonlardan sarfı nazar - bilmiyoruz. Eger insanı ehli hayvanlarla mukayese edersek insanlarda mütasyonlar neticesinde teşekkül etmiş vasıfların ehli hayvanlara nazaran sonsuz derecede çok olduğunu görürüz. Bilhassa patolojik bakımdan. Fakat bu hususda insanlara yine en yakın olan memelilerdir. Şüphesiz ki bütün hayvanlar ehlileşmiş halde serbest, vahşi bir hayat sürenlere nazaran daha kuvvetle ve daha çeşitli olarak mütasyona uğrarlar. Yani irsî hususî vasıflar, ırkların teşekkülü ve patolojik mütasyonlar ehlileşmiş hayvanlarha vahşilere nazaran daha fazla görülür.

Vahşi hayat süren hayvanlarda insanlarda gördüğümüz manada *ırklar* yoktur. Hayvanatçıların ayırdıkları vahşi hayvan ırkları daha ziyade coğrafik yerlere göre değişen çeşit (veriétè) lerdir. Aradaki farklar boy farkları veyahut renk tonlarıdır. Meselâ serbest yaşayan memeli hayvan ırkları, kuş ırkları, kelebek ırkları bir yerde daha büyük, daha kuvvetli, daha koyu renkli olduğu halde diğer bir yerde bunun tamami tersi olarak görülür. Ekseriyetle coğrafik bir muhitten diğerine geçerken görülen bu farklardan sarfınazar edilirse bir türe ait olan ve vahşi bir hayat süren hayvanlar *bu tür dahilinde* bir birlik göste-

rirler. Fakat bu hal insan için tamamile başkadır. Bir Zenci ile bir Eskimo yahut bir Boşiman'la bir Patagonyalı arasındaki fark o kadar büyüktür ki burada değil yalnız farklı insan türlerinden tâli türlerden de bahsetmek lâzımdır. Hayvanlar silsilesinde bu tarzda fevkalâde bir ırk gelişimi vahşi hayvanlarda asla vukua gelmez. Buna mukabil ehli hayvanlarda tıpkı insanlarda olduğu gibi vukua gelmektedir. Bu fevkalâde teşekküller yalnız vücade inhisar eden karakterlerle kalmaz, bunların yanı sıra kuvvet, çeviklik, zekâ, cesaret gibi vasıflarda da büyük farklar görülür. Burada da ırk teşekkülünün insan ve hayvanlardaki büyük benzeyişi göze çarpmaktadır. Irk teşekkülünün ve patolojik mütasyonların ehlileşmiş hayvanlarda vahşi yaşayanlara nazaran daha fazla görülmesinin bir sebebi de tabii ayıklanma yolu ile elenme keyfiyetinin ehli hayvanlarda az oluşudur. Çünkü ekseri mütasyona uğrayan genler, uğramayanlara nazaran, patolojik ve yaşamak için elverişli olmayan letal dediğimiz bir takım vasıfları doğururlar. Vahşi hayat sürelerinde bu gibi mütasyonlar tabii ayıklanma ile çabucak elenir. Halbuki ehlileşmiş olanlarda bunlar muhafaza edilir, hattâ sunî olarak bile arttırılabilir. Diğer taraftan bizzat ehlileşme keyfiyeti bir takım mütasyonların husule gelmesine sebep olur. Ehlilik bir hayvanın tek mil madde mubadelesi ve çoğalması üzerine tesir eder. Gıdanın fazlalığı, cinsi, besinin takip ettiği muayyen fasıllar, hayvanın yaşadığı muhitin sıcaklığı, vücut hareketleri vs. gibi değişikliklerle ilgili olarak ehli hayvanlarda mütasyonların fazla olarak husule gelmesi kuvvetle muhtemeldir.

Labil olan (kolaylıkla mütasyona uğrayan) genler çok olarak mütasyona uğrarlar. Bunun neticesi olarak biz bütün ehli hayvanlarda bu tarz mütasyonların hemen tamamile paralel olarak vukua geldiğini görürüz. Meselâ hemen hepsinde albino, beyaz lekeli, siyah, kırmızı, sarı, benekli, kıvrıkcık tüylü, uzun veya kısa tüylü, cüce veya dev şekillere tesadüf ederiz.

Bu tarz tezahürü muhtelif insan ırklarında da görmekteyiz. Biyoloji bakımından bütün insanlık, iptidailer de dahil olduğu halde ehlileşmiş bir hayvandır. Hiç bir insan gurubu yoktur ki madde mubadelelerine sunî bir şekilde ve iradî olarak tesir yapmamış olsun. Burada en mühim rolü ateş oynamaktadır. Ateşle insanlar yemeklerini muhafaza etmişlerdir. Yenmeyen, sert, ağır hazmolunan ve çiy olarak yenildiği zaman zehirli olan nebatları yenir bir hale getirmişlerdir, İnsan ateşle oturduğu yeri ısıtmış ve nihayet ateşi av vasıtası olarak kullanarak yiyecek bulmasını kolaylaştırmıştır. Sonra hiç bir gurup yoktur ki çoğalmalarını âdet, görenek ve kanunlar vasıtasile sunî olarak intizama koymamış olsun. Ehli hayvanlarda husule gelen bir mütasyonun muhafazası iradeye, bundan bir faide temin etme hedefine ve istifacının arzusuna bağlı ise, insanlarda da aynı suretle kültürel nizamla, âdetlere ve iradeye bağlıdır. Prof. Fischer'e göre insan ateşe sahip olduktan ve âletler kullanmağa başladığı andan itibaren sosyal bir nizam ve

âdete sahip olmuştur; Ve yaşadığı biyolojik durumla da ehlileştirilmiş hayvana büyük bir benzerlik göstermektedir. Burada her şeyden evvel tabii ayıklanmanın tedricen azaldığını görmekteyiz. Bu şekilde husule gelen mütasyonların pek çoğu vahşi yaşayan hayvanlardakilere nazaran daha fazla muhafaza edilmiş olur. Ve mütasyonların çoğu da ehli hayata girmiş olanlarda görülür.

Yukarıda gördüğümüz gibi Sinantrop ateşe ve âletlere sahipti. Bundan ötürü insan bu zamandan itibaren biyolojik ehli bir hayata girmiş ve yine bu zamandan itibaren onda mütasyonlar olmağa başlamıştır. Husule gelen mütasyonların evvelâ tek tek fertler üzerinde olması ve sonra bir gurup içinde yayılması ve bu suretle bir ırk vasfı olması bir takım şartlara bağlıdır. Evvelâ, mütasyonların hemzaman olarak bir gurubun bütün fertlerinin hemen ekserisinde olması ve sonra müsbet veya me'fi bir ayıklanmaya uğraması lâzımdır. Bu suretle bu, resesif bir karakter bile olsa hayat mücadelesinde bir kıymeti varsa müsbet bir ayıklanma ile pek çabuk genel bir karakter halini alacaktır. Veyahut burada bir izolasyon (tecerrüt) un husule gelmesi şarttır. Tecerrüt, mütasyonla husule gelen bir vasfın taşıyıcılarının artmasını mucip olur. İşte böyle bir tecerrüt hadisesi ırklarık ilk ayrılmağa başladıkları zamanda olmuştur.

Daha Neandertal devresinde iken insan eski dünya üzerinde yayılmış bulunuyordu. Onların bu günkü gibi çok sıkı bir topluluk yaptıklarını kabul etmek mümkün değildir. Onların büyük insan akılarına maruz kalarak yerlerini değiştirdikleri de o zaman için kabul edilemez. O zaman belki bu insanlar küçük guruplar halinde ve yahut aileler halinde bir taraftan bir tarafa gitmişlerdi yani göç etmişlerdi. Burada bu göçlere bağlı olarak iklim değişikliklerinin ve diğer vasat âmillerinin mütasyonların husulünde uyartıcı bir rol oynadıkları da kabul edilebilir. İklim ve vasat âmillerinin şiddetli bir ayıklama rolü oynadığında da şüphe yoktur. Ve nihayet tecerrüt çok sıkı tesalüpleri mucip olacağından neticede aynı karakterleri taşıyan bir gurup ortaya çıkacaktır. Prof. Fischer'e göre bütün bunlar yani göç, tecerrüt, yeni iklim faktörlerinin tesirleri, ehlileşme ve ayıklanma fevkalâde uzun zamanlar içinde arzın muhtelif yerlerinde ayrı ayrı guruplara umûmiyet itibariyle aynı fakat incelenirse yine farklı olarak tesir etmiştir. Unutmamalıdır ki arzımızın geçirdiği iklim periyodları aynı değildi. Onun için ırk teşekkülü arzın muhtelif devirlerinde ve muhtelif yerlerinde yalnız bir defa değil bir çok defalar olmuştur.

İrkların meydana gelmesi, başlangıçta müşterek ve aynı cins genlerin mütasyonuna dayanmaktaydı. Kolaylıkla mütasyona uğrayan yani kabil olan genlerin aynı tesirler altındaki değişimleri arzın muhtelif yerlerinde ve muhtelif insan guruplarında görülmektedir. Meselâ Ön Asya ırkında, şimalî Amerika yerlilerinde ve Melanezyalılarda gördüğümüz aynı morfolojiyi gösteren dış bükeyli (konvex) burun müşterek

bir menşeden gelmemektedir. Şu halde bu zikredilen yerlerde ayrı ayrı üç mütasyon olmuş ve iptidai insan guruplarında gördüğümüz iç bükeyli (konkav) burun şeklinden bu dış bükeyli burun şekli doğmuştur. Fakat bu hal bu gurupların akraba olmalarını asla icab ettirmez.

Sonra *spiral saç* şeklini alalım: Afrika zencilerinin saçlarıyla yeni kaledonyalıların saçları aynı morfolejiyi gösterdikleri halde birbirlerinden temamiyle ayrı mütasyonlarla husule gelmiştir. Zira zenci çocuklarında saçlar kâhillerdeki gibi kıvrıkcık olduğu halde Yenikaledonyalıların çocuklarında saçlar bidayette düz veyahut hafif dalgalıdır. Bu da bu iki gurubun saçlarının genetik bakımından farklı olduğunu ortaya koyar.

Pigmelik vasfı fevkalâde hayat şartlarının doğurduğu bir mütasyondur. Bu gün kıtaların ancak ücra yerlerinde bulunduğumuz bu cüce insanları genetik bakımından bir tutamayız. Aynı suretle uzun boylu oldukları için iskoçyalıları, patagonyalıları ve doğu Afrika Vatussi'lerini genetik bakımdan aynı göremeyiz.

İrk vasıfları arasında görünüş itibariyle temamiyle aynı olduğu halde genetik bakımdan temamiyle ayrı olan bazı vasıfların birbirlerine çok uzak olan coğrafik mıntakalarda oturan ırklarda da teşekkül ettiğini görüyoruz. Misal olarak göz kapaklarındaki mongol pilisini alalım: bu, Çinlilerin ve Japonların göz kapaklarında görülen ve Mongol ırkını belirten bir vasıftır. Bir Mongolun bir Avrupalı ile birleşmesinde bu vasıf dominant olarak geçer. Yani mongollarda bu pili dominant bir gen olarak mütasyona uğramıştır. Aynı tarzda bir göz kapağı pilisi Hottanto'larda da görülür. Fakat bir Hottanto ile bir Avrupalının birleşmesinde bu vasıf resesif olarak geçmektedir. Şu halde bu iki mütasyon hadisesinin birbiriyle hiç bir alâkası yoktur. Keza Eskimo'ların gözlerinde de aynı pili görülür. Bu da resesifdir.

Labil genler yanı sıra stabil (güçlülükle mütasyona uğrayan) genler de mütasyona uğrarlar. Fakat bunlar guruplara inhisar eden mütasyonlardır ve ırk hususiyetlerini meydana getirirler. Bunlar nadir olarak veyahut yalnız bir yerde husule gelmişlerdir. Meselâ vücudun muayyen bir yerinde yağ birikmesi gibi. Enli hayvanlarda bu yalnız koyunlarda görülür. İnsan ırkları arasında da yalnız Hottanto'larda vardır. Sonra Boşiman'larda gördüğümüz Fil-Fil saç, Wedda'ların tipik sakal şekilleri de bu soydandır.

Ruhî vasıfların dayandığı genlerde de böyle mütasyonların vukua gelmiş olduğu kabul edilebilir. Bunlar da diğer fizik vasıflar gibi ayıklanmaya uğramışlardır. Burada da Paralel olarak aynı mütasyonlar muhtelif yerlerde ve ayrı ayrı guruplar üzerinde husule gelmiştir.

İrkların teşekkülünü mucip olan bu mütasyon hadisesi büyük zamanlar içinde, meselâ son buzul arası devrinde, son buzul devrinde ve bu devirden sonraki zamanda olmuştur. Bu zaman içinde fizik ve ruhî vasıflar büyük gelişmeler yapmıştır. Başlangıçta temamiyle saf diye-

bileceğimiz bu ırklar sonradan zamanla vukua gelen tesalüplerle birbirleriyle karışmışlardır. Yalnız bunlardan bazılarının kalıntıları bu gün oldukça saf olarak görülebilir. Meselâ Boşman'lar, Wedda'lar, Avustralya'lılar, Eskimo'lar gibi.

Şu halde ırkların doğuşu mütasyonların husule gelmesine ve bu suretle doğan yeni vasıfların hayat mücadelesinde diğerleri elenirken bunların muhafaza edilip devam edegelmesine bağlıdır. İşte bu şekilde insanlığın dört büyük esas kolu meydana gelmiştir. Bu kollar *Australid*, *Europid*, *Negrid*, ve *Mongolid* kollarıdır. Bunlar birbirlerinden temamlie müstakildirler. Fakat mütasyona uğrayan genin tabiatine ve vukua gelen mütasyonun imkân şartlarına göre aynı ırk vasıfları birbirlerine yakın ve uzak guruplarda da aynı suretle meydana gelmiş olabilir. Şimdi husule gelmiş olan bu mütasyonlardan bazılarını kısaca gözden geçirelim :

Yapağı saç (erépus) faktörü: Negrid kolun doğuşuyla meydana gelmiştir. Bu kol istisnasız bir şekilde yapağı saçlı gurupları ihtiva eder. Bu kol içinde buna benzer bir veraset faktörü antropolojide Fil-Fil saç denilen Hottanto ve Boşiman'larda gördüğümüz saç tipini yapmıştır. Australid kolda bu faktör Negrito gurubunda (Andaman, Semang), Papua-Melanezya'lılarda ve Tasmanyah'larda olmak üzere üç defa husule gelmiştir. Bunların her üçü de birbirlerinden temamiyle ayrı faktörlerdir. Europid kolda yapağı saç bir gurup vasfı olacak şekilde mevcut değildir. Fakat bu gurupta da zaman zaman böyle bir mütasyonun husule gelmiş olduğunu kabul etmek lâzımdır. Çünkü bu suretle bazı ailelerde gördüğümüz çok kıvrıkcık saçın hatta bazen yapağı saçın ne şekilde meydana gelmiş olduğunu izah etmiş oluruz. Mongol kolunda bu faktör asla mevcut değildir. Bunlarda tersine olarak kıvrıkcık saçın aksi bir faktör vardır ve bu, Mongol kolunun bir hususiyetidir. Veraset yolu ile de dominant olarak geçer.

Pigmelik faktörü (yani çok kısa boylu olma faktörü): Bu faktörü daha ziyade pigmoid mânada almalıdır. Bu faktörün mütasyonu ile orta boy doğmuştur. Bu Negrid kolunda en az olarak iki kerre husule gelmiştir. Koisan ırkında yani Hottanto ve Boşiman'larda bir de diğer Afrika pigmelerinde görülür. Australit kolda yine iki defa olarak Wedda-Negrito ve Yeni Gine pigmelerinde husule geldiğini görüyoruz. Mongol kolunda, Laponlarda, Avrupalılarda ise Akdeniz ırkında bu faktör mevcuttur. Uzun boy faktörü ise, bütün bu kolların hepsinde görülür, fakat bunun bariz belirtisine ancak muayyen bazı yerlerde rastlanır.

Brakisefali faktörü: Burada başlangıç şekil olarak dolikosefali alınmalıdır. Bu şeklin mütasyonu ile brakisefali doğmuştur. Prof. Fischer'e göre bu faktör evvelâ mongol kolunda husule gelmiştir. Çünkü bu gurup temamlie brakisefaldir. Yalnız Eskimolar burada bir istisna teşkil eder. Şu halde Eskimolar mongol kolundan bu mütasyon henüz daha

husule gelmeden evvel ayrılmış olmalıdırlar.

Europid kolda brakisefali Alpinler'de, Dinarik'lerde ve doğu Baltık ırkında (Ostbaltisch) birbirlerinden tamamen ayrı olarak teşekkül etmiştir. Yalnız kafa endislerinin benzeyişlerine göre bunları aynı bir guruba ait gibi görmek doğru değildir. Zira bunlar diğer vasıflarile meselâ burun şekilleri, yüz şekilleri, renkleri ve boyları bakımından tamamen ayrıdırlar. Diğer taraftan burada yalnız kafa endisleri bir benzerlik göstermektedir. Kafa kemikleri değil. Çünkü yine biliyoruz ki kafa kemiklerinin şekilleri de ayrı ayrı genlere dayanmaktadır.

Australid kolda müstakil bir brakisefali yalnız Papua-Melanezyalılarda görülür. Negrid kolda ise bu gen Koisan ırkında yani orta Afrika pigmelerinde bir de hakikî zenci guruplarında bulunur.

Burun şekli faktörü: Avustralyalılar ve zencilerden mada Weddalarda, geniş burunlu Papularda ve Afrika pigmelerinde görülen australoid ve negroid burun şekli en iptidai bir burun şekli olarak görülebilir. İlk mütasyonlar biraz daha yüksek ve düz bir burun şekli meydana getirmiştir. Daha sonraları bundan dış bükeyli burun ve belki de öne doğru mütebariz çengel biçimi burun husule gelmiştir. Bunların veraset münasebetleri henüz belli değildir. Yalnız şunu biliyoruz ki düz ve dış bükeyli burun şekli bütün kollarda mevcuttur. Fakat negrid kolunda bu mütasyon asla görülmemektedir. Australid kolunda Papua-Melanezyalılarda görülür. Europid kolda gördüğümüz düz burun, daha bu kolun teşekkülünün başlangıcında husule gelmiştir. Alpinlerin ve Ainu'ların burun şekilleri jenetik bakımdan daha tetkike muhtacdır. Önasya ırkında ve Dinarik'lerde görülen kartal biçimi burun ayrı bir mütasyonla meydana gelmiştir. Şark ırkında gördüğümüz dışına bükülü burun şekli ise bunlardan tamamen ayrı ve müstakil olarak doğmuştur. Nordik'lerde tesadüf edilen kartal burun da diğer başka bir mütasyonun mahsulüdür yani şimalilerin dinariklerle tesalübü neticesinde meydana gelmiş değildir.

Mongolidlerde de bu faktör mevcuttur. Düz ve hafif dış bükeyli burun şekillerine ince japon tiplerinde tesadüf edilmektedir. Düz burun faktörü de bu kol dahilinde orta ve güney Amerika yerlilerinde görülür. Kartal burnun daha ileri gitmiş bir mütasyonu kuzey Amerika yerlilerinde göze çarpar. Asya'da da bazı Kırgız'larda tesadüf edilir.

Renk faktörü: Rengin (Pigment) artması veya kaybolması bütün ırklarda görülür. Burada sarı renk faktörü bilhassa ehemmiyetli rol oynamaktadır. Mongollarda sarı renk dominant, zencilerde resesif'tir. Bu hal bu iki faktörün temamiyle müstakil olarak doğduğunu göstermektedir. Avustralyalılarda bu faktör mevcut değildir. Diğer taraftan Avustralyalıların ve zencilerin koyu renkleri de belki birbirinden temamiyle ayrı faktörlere dayanmaktadır.

Kan guruplarının muhtelif yerlerde birbirlerinden ayrı mütasyonlarla teşekkül edip etmediği meselesi henüz aydınlık değildir. Kan gu-

ruplarının aynı şekilde antropoitlerde de bulunması, muhtelif kan guruplarının başlangıçta bir ırk farkı olduğu ve muhtelif ırk kollarının veyahut bu kollar dahilindeki ırkların bu kan guruplarından birine mensup oldukları fikrini kabul ettiremez. Bu alan henüz birçok meçhullerle doludur. Aynı mesele şimdilik el ve ayaktaki papil çizgilerinin bağlı olduğu genler için de varittir. Sonra daha birçok vasıflar için de.

Şimdiye kadar gördüğümüz mütasyonların tersine olarak nadiren ve yalnız bir defaya mahsus olmak üzere vukua gelmiş olan mütasyonlar da vardır. Bunlardan nadir olarak görülenlerde birincisi göz kapaklarındaki mongol pilisidir. Sonra fevkalâde dar yüzlü olmak veyahut dolikosefalinin fazlalığı, erkeklerde sakal gelişiminin azlığı veya çokluğu da nadir mütasyonlardandır. Bir defaya mahsus olan mütasyonlardan bildiklerimiz *sakral leke* veya *mongol lekesinin* Avrupa kolunda kaybolması, Hottanto kadınlarının kalçalarında yağ birikmesi, Veddaların tipik sakal şekli vs. dir.

Bu gördüğümüz vasıflar ve mütasyonlar arasına muhtelif ırkların gösterdikleri özel ruhi vasıfları da koyabiliriz. Bu ruhi vasıflar aynı bir kol dahilinde bulunan ırklarda birbirlerine çok yabancı, birbirlerinden çok farklı olarak tezahür edebilir. Anı bir kolda biri fevkalâde ileri gitmiş, diğeri çok geri kalmış ırklar görülebilir. Meselâ Avrupa kültürü yanında Ainu'lar. Sonra mongol kolunda Çin-Japon kültürü yanında kuzey Siberya'da yaşayan avcı kabileleri gibi.

Şimdi muhtelif mütasyonlarla teşekküllerini gördüğümüz bu dört büyük insan kolunun içine aldığı ırkları kısaca görelim: Bu kollar Australid, Europid, Negrid ve Mongolid kollarıdır. Bu kollar arasında bu gün yalnız Avustralyalılar insanlığın henüz ırklara ayrılmamış ve tek bir ırk birliği gösterdiği zamanki vasıfları taşımaktadırlar. Biz bu vasıflara antropolojide *iptidai vasıflar* diyoruz. Avrupa kolunun doğru- dan doğruya Neandertal adamiyle (yani Prdmost şekli, Aurignac adamı vs. yolu ile) büyük bir münasebeti olduğu şüphesizdir. Avustralyalıların bu gün Neandertal adamının kafasının karakterlerini muhafaza etmesi bu iki kol arasında daha başlangıçta bu.aların ayrıldıkları kök arasında büyük bir yakınlığın mevcudiyetini ortaya koymaktadır. Bu iki kol arasındaki yakınlık diğer kolların yani Negrid ve Mongolid kolların bunlarla olan münasebetinden çok daha bariz ve kuvvetlidir.

Australid kol:

Tasmanyalılar
Avustralyalılar
Asya pigmeleri
Papua-Melanezyalılar
Yeni Kaledonyalılar
Zenciler
Veddalar

		Ainu'lar
		Alpinler
Europid kol:	Cromagnon	Nordikler
		Feliş ırk (Fälisch)
		Doğu Baltık ırkı
		Dinarikler
		Önasyalılar
	Brünn	Akdeniz ırkı
		Şark ırkı
		Hintliler
		Polinezyalılar
Negrid kol:	Koisan	Hottantolar
		Boşımanlar
		Pigmeler
		Zenciler
		Doğu afrikalılar
Mongolid kol:		Eskimolar
		Tatarlar
		Laponlar
		Doğu siberyalılar
		Japonlar
		Korahılar
		Çinliler
		Kıgızlar
		Amerika yerlileri
		Siyular
	Patagonyalılar	
	Ateş - topraklılar	Onalar
		Alakluflar

Bibliyoğrafya:

Bauer, Fischer, Lenz: Menschliche Erblehre. 3. Aufl. München 1936.

Fischer, E. Die Entstehung der Menschenrassen. Volk und Rasse. 1938, Heft 7.

Prof. Fischer'in Berlin Üniversitesindeki ders notları.